

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор Рівненського державного
гуманітарного університету,
кандидат історичних наук,
професор Р. М. Постолюк

2022 р.

Висновок

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації

Юзик Ольги Протасіївни на тему

«Теоретичні та методичні засади підготовки вчителя інформатики у Польщі
(друга половина ХХ-поч.ХХІ ст.)»

за спеціальністю 13.00.01- загальна педагогіка та історія педагогіки

1. **Актуальність дослідження** полягає в тому, що виклики сьогодення, зумовлені євроінтеграцією у вищій освіті, прагненням студентів безперешкодно навчатися, продовжувати здобувати освіту, проходити стажування чи практику в будь-якій європейській державі, не лише зумовлюють процеси трансформації у підготовці здобувачів освіти, а й спонукають до впровадження нового покоління стандартів вищої освіти на компетентнісній основі з урахуванням модельних стандартів євробакалаврів та євромагістрів.

Значний інтерес для науково-педагогічних працівників ЗВО України становить приклад європейської держави Польщі, яка пройшла власний непростий шлях становлення і розвитку щодо підготовки вчителів інформатики. Педагогічна освіта у Польщі зазнала суттєвих змін і трансформацій і нині якнайкраще відповідає нормам і положенням Болонського процесу та Міжнародного стандарту класифікації освіти ISCED, адаптована до Міжнародних стандартів та стандартів Європейського Союзу. Якість освітнього процесу у польських закладах вищої освіти забезпечується завдяки автономії, яка передбачає обов'язкове використання двомовних програм (як польською, так і англійською мовами); відповідність матеріальної та методичної складових європейським нормам; наявність відповідної кваліфікації професорсько-викладацького складу та ін.

На сьогодні в Україні є чимало наукових досліджень, що стосуються теоретичних основ інформатизації та їхньої практичної реалізації в освітній галузі. Так, варто виокремити колективну працю знаних в Україні науковців В. Бикова, О. Булова, А. Гуржія, М. Жалдака, М. Лещенко, С. Литвинової, В. Лугового, В. Олійника, О. Спіріна, М. Шишкіної. Зокрема, значна кількість наукових досліджень М. І. Жалдака стосувалися професійної підготовки вчителя інформатики. Грунтовні розвідки в означеній царині підготовлено також продовжувачами його ідей – відомими в Україні докторами наук, серед яких: Н. Морзе (2003), Г. Михалін (2004), С. Раков (2005), Ю. Триус (2005), О. Гончарова (2007), З. Сайдаметова (2007), Є. Смірнова-Трибульська (2008), О. Спірін (2013), С. Семеріков (2009), С. Яшанов (2011) та ін.

Інноваційністю й актуальністю відзначаються дослідження О. Спіріна, в яких схарактеризовано підготовку українських учителів інформатики за кредитно-модульною технологією. Професійній підготовці вчителя інформатики в Україні присвячені також наукові праці М. Шишкіної, Г. Михаліна, Ю. Горюшка, Т. Кобильник, Ю. Мальованого.

Учені Р. Горбатюк, І. Цідило, І. Гевко, З. Сейдаметова та ін. наголошують, що професійна підготовка фахівців з інженерної освіти в Україні безпосередньо пов'язана з інформатичною галуззю. Особливості навчання учнів на уроках інформатики у закладах загальної середньої освіти України окреслено у розвідках таких дослідників, як Н. Морзе, О. Барна, Т. Вакалюк, В. Вембер, О. Кузьмінська, М. Золочевська, О.В. Ігнатенко та ін.

Науковці Р. Горбатюк, І. Цідило, І. Гевко, З. Сейдаметова та ін. відстоюють думку про те, що професійна підготовка фахівців з інженерної освіти безпосередньо пов'язана з інформатичною освітою в Україні.

Питання ціннісно-сміслової готовності студентів до професійної діяльності в Україні висвітлено у працях Ю. Пелеха. Вагомий внесок у розвиток методології досліджень із порівняльної педагогіки зробили українські вчені А. Василюк, О. Кучай, С. Сисоєва та ін.

Вагомими є і дослідження українських науковців, що стосуються розвитку освіти у Польщі, а саме: реформування освіти (Л. Гриневич, І. Ковчина); розвиток системи педагогічної освіти (К. Біницька, Т. Кристопчук, Л. Юрчук); сутність і критерії якості освіти у Польщі; структура управління та фінансування підготовки кадрів; альтернатива освіти в Польщі (А. Василюк, М. Кічула, І. Кравець, О. Карпенко); розвиток університетської освіти та науки (М. Гавран, В. Майборода); розвиток педагогічної освіти у Польщі в контексті євроінтеграційних процесів (Ю. Грищук); розвиток системи освіти у Польщі (І. Бистрінь, К. Дейнек, В. Грабовська, С. Ковалевські, Т. Левовіцкі, Ч. Майорек, Є. Поточна та ін.).

Дослідження Т. Барського, Р. Мушкети, С. Вишневецької, Я. Маріте, Г. Кедровіча, О. Кучая, В. Пасічник, С. Нероби, С. Деркач, Н. Шеверун, Л. Юрчук, А. Мушинські, Я. Морітз, Р. Монько, М. Фрейман, С. Фрейман, С. Когут частково стосуються концепції дослідження, оскільки в них відображено підготовку польських учителів різних спеціальностей. Значний внесок у розвиток інформатики як науки, інформатичної освіти та методики навчання інформатики у Польщі належить доктору педагогічних наук, професору, доктору хабілітованому Мацею М. Сисло (Maciej M. Sysło).

Попри наявні дослідження, теоретичні та методичні засади підготовки вчителів інформатики у Польщі (середина ХХ – початок ХХІ ст.) не стали предметом спеціального аналізу у високорозвинених державах світу, країнах Європи, зокрема й у Польщі.

Незважаючи на низку позитивних моментів, що наявні у підготовці вчителів, зокрема й інформатики, залишаються невирішеними деякі питання, детерміновані суперечностями, що спостерігаються у вищій педагогічній освіті між:

- наявною системою педагогічної освіти щодо підготовки вчителів інформатики в Україні та вимогами Європейського Союзу щодо входження до єдиної системи безперервної освіти;

- сучасним індивідуальним підходом до студента та персоналізованим ставленням у навчанні до вчителів інформатики у Польщі;

- новітніми технічними знаннями, програмним забезпеченням, комп'ютерними мережами та своєчасністю включення їх до змісту навчальних дисциплін;

- формами, методами та засобами підготовки майбутніх учителів інформатики і швидкими потребами та вимогами щодо практичних навичок учителя інформатики, які зумовлені змінами та надзвичайними подіями у державі;

- наявним змістовим наповненням підготовки вчителя інформатики в Україні та дисциплінами з підприємницьким тлом, комунікацією між людьми в соціумі, досконалим знанням англійської мови, що вивчається у Польщі, умінням представляти себе на ринку праці й виходити на міжнародний та європейський ринки праці;

- дисциплінами спеціалізації та дисциплінами основної частини підготовки майбутніх учителів інформатики у Польщі, державах Європейського Союзу та державах G7, куди входить чимала кількість годин на вивчення програмування;

- можливістю запозичення польського досвіду професійної підготовки вчителів інформатики, її ступеневості, змісту, форм, методів і засобів підготовки та з урахуванням історичного минулого в періодах вищої освіти Польщі та зосередженням традиційних підходів до підготовки вчителів інформатики в системі вищої освіти України.

Отже, актуальність проблеми, її недостатня розробленість та відсутність комплексних наукових досліджень, які б передбачали цілісний і системний розгляд в історичному розрізі досвіду професійної підготовки вчителя інформатики у Польщі (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.), а також потреба вирішення виявлених суперечностей, зумовили вибір теми дослідження – «Теоретичні та методичні засади підготовки вчителя інформатики у Польщі (друга половина ХХ – поч. ХХІ ст.)».

2. Зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Рівненського обласного інституту

післядипломної педагогічної освіти з теми «Теоретичні та методичні засади підготовки вчителя інформатики у Польщі (друга половина ХХ – поч. ХХІ ст.) (державний реєстраційний номер – 0116U008691) та темою науково-дослідної роботи кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи Рівненського державного гуманітарного університету «Теоретичні і методичні засади становлення та розвитку аксіопедагогіки на сучасному етапі гуманізації системи освіти України» (державний реєстраційний номер – 0118U006318).

3. Ступінь достовірності матеріалів дослідження. Матеріал, представлений у дисертації, було отримано за допомогою адекватних наукових методів, серед яких: аналіз джерел та матеріалів дослідження із наступним синтезом їхніх результатів у цілісну систему поглядів на формування професійної підготовки студентів – майбутніх учителів інформатики в закладах вищої освіти Польщі; інтерпретаторсько-аналітичний метод; методи вивчення та узагальнення педагогічного досвіду, аналізу навчально-методичної документації (навчальні плани, робочі програми, навчально-методичні комплекси; моделювання; контент-аналіз змісту педагогічної документації; методи порівняння, аналізу та синтезу в ході укладання порівняльних таблиць освітніх програм навчання майбутніх учителів інформатики у Польщі та в Україні, аналізу вступних кампаній, здійснення співставлення навчальних дисциплін та кількості кредитів ECTS у закладах вищої освіти Польщі та України у вигляді таблиць та пелюсткових діаграм із метою виявлення розбіжностей у вивченні навчальних дисциплін, організаційно-педагогічних умов та соціальної сфери підготовки вчителя інформатики; методи узагальнення і наукової інтерпретації для укладання авторських схем; методи прогнозування та умовисновків за аналогією до формулювання узагальнених висновків, практичних рекомендацій.

4. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що: *уперше:*

– *досліджено та схарактеризовано* історіографію проблеми підготовки вчителів інформатики у ЗВО Польщі в аналізованій період; визначено основні складники системи підготовки вчителя інформатики у ЗВО Польщі з огляду на Стандарти вищої освіти Європейського Союзу, виокремлено та схарактеризовано її сутність; виконано порівняльний аналіз стандартів підготовки вчителів інформатики у Польщі й Україні; актуалізовано поняттєво-категорійний апарат дослідження, у межах якого викладено дефініції його засадничих понять; доведено важливість педагогічної практики та програм міжнародних стажувань для підвищення якості підготовки вчителів інформатики; ґрунтовно вивчено методичну систему підготовки вчителів інформатики у Польщі й окреслено найсуттєвіші напрями її впровадження у вищу освіту України;

– *конкретизовано й обґрунтовано* теоретичні та методичні засади підготовки вчителів інформатики у Польщі досліджуваного періоду у проєкції філософського (загальнонаукового), конкретно-наукового та технологічного концептів; визначено та схарактеризовано методологічні підходи: загальні (зв'язок теорії та практики навчання й виховання, аксіологічний, або ціннісний, соціокультурний, антропоцентричний, цивілізаційний, європоцентристський, гармонії загальнолюдських і національних цінностей, культурологічний, дотримання норм інформаційної культури, історико-компаративістський, антропоцентризму і гуманізму, навчання впродовж життя, персоналізації освіти, прогнозування), специфічні (особистісно орієнтований (персоніфікований), системний, компетентнісний, аксіологічний, гнучкості та доступності засобів і ресурсів) і загальнодидактичні (об'єктивності, науковості, доступності та персоналізації, системності та наступності, історизму, об'єктивності, новизни, єдності логічного й історичного, зв'язку теорії з практикою, гнучкості навчання, комп'ютеризації та цифровізації) принципи підготовки вчителя інформатики у ЗВО Польщі;

– *обґрунтовано авторську періодизацію розвитку теорії і практики підготовки вчителів інформатики у ЗВО Польщі*, що складається з трьох підперіодів: *перший підперіод* – кін. 1950-х – 1969 рр.; *другий підперіод* – 1970–2006 рр.; *третій підперіод* – 2007–2022 рр.; схарактеризовано хронологію впровадження «Інформатики» як навчального предмета в закладах середньої освіти: 1950–1969 рр. – підготовчий етап; 1970–1998 рр. – етап становлення та розвитку шкільного предмета «Інформатика»; 1999–2020 рр. – етап стандартизації освітнього процесу в закладах освіти Польщі;

– *уточнено* поняття «інформатика», «інформатична освіта», «професійна підготовка», «комп'ютерні технології», «дидактика інформатики» та ін.;

– *вивчено та схарактеризовано:* методику навчання вчителів інформатики у Польщі за блоками (модулями), з яких складається її зміст, а саме: блок вивчення обов'язкових предметів і блок вивчення факультативних / вибіркових дисциплін; вивчення інформатики та дидактики інформатики; методику застосування можливостей ІКТ і цифрових технологій відповідно до нових технологій в освіті, зокрема інформативних, і з огляду на специфіку підготовки вчителів інформатики до професійної діяльності в закладах освіти – дошкільних, початкових, гімназіях, загальних ліцеях; багатоваріантність професійної підготовки вчителя інформатики у Польщі з урахуванням періоду навчання, стандартів професійної підготовки, програм навчання, ступеня здобуття вищої освіти; розроблено й схарактеризовано сутність найважливіших напрямів екстраполяції основних складників методики в систему підготовки вчителів інформатики в ЗВО України;

– *узагальнено досвід* підготовки вчителів інформатики у Польщі, що ґрунтується на широкому застосуванні кваліфікаційно-компетентнісного підходу з урахуванням стандартів PSKZ і відповідає стандартам європейської освітньої системи підготовки вчителів, встановлено його значення та можливості використання в освітньому процесі з підготовки вчителів інформатики в Україні завдяки розробленим і схарактеризованим: порівняльній таблиці та діаграмам, що дають змогу скласти конкретне бачення змісту навчальних програм, форм, методів і засобів їхньої реалізації у процесі підготовки вчителя інформатики, зокрема у процесі освітньо-професійної підготовки (ліценціату), бакалавра-інженера за спеціальністю «Інформатика», «Інформатика (вчительська)» у Польщі та за спеціальністю 014.09 «Середня освіта/Інформатика» в Україні; таблиці кількості здобувачів вищої освіти в закладах вищої освіти України, що їх було зараховано на навчання для здобуття ступеня бакалавра зі спеціальності 014 «Середня освіта (інформатика)» на базі повної загальної середньої освіти (2018–2020 рр.) денної та заочної форм навчання, а також кількості здобувачів вищої освіти в закладах вищої освіти України, яких було прийнято на навчання для здобуття ступеня бакалавра зі спеціальності 122 «Комп'ютерні науки» на базі повної загальної середньої освіти (2018–2020 рр.) на бюджетну та контрактну форми навчання, на їхній основі здійснено вибірку кількісних і якісних показників зарахування вступників до ЗВО України із зазначених спеціальностей;

– *набули подальшого розвитку:* наукові уявлення про підготовку вчителя інформатики у Польщі (друга половина ХХ – поч. ХХІ ст.); форми, методи, засоби навчання обов'язкових предметів (А) та факультативних / вибіркових дисциплін (В) у ході підготовки вчителів інформатики в ЗВО Польщі; рекомендації щодо можливості використання позитивного досвіду підготовки вчителів інформатики у Польщі в освітньому процесі педагогічних ЗВО України.

Практичне значення результатів дослідження полягає: в аналізі й узагальненні теоретичних і методичних засад підготовки вчителів інформатики у ЗВО Польщі; упровадженні в освітній процес українських ЗВО навчально-методичного забезпечення, зокрема навчальних посібників «Система освіти для дорослих за рубежом (авторський курс)» (2016) і «Система освіти для дорослих за кордоном (авторський курс)» (як окремих розділів у структурі методичного посібника «Науково-методичні основи застосування технологій навчання в системі відкритої післядипломної освіти») (2018); розробленні рекомендацій щодо впровадження результатів дослідження на рівнях: організації та провадження якісної освіти, якісної освітньої діяльності вітчизняних ЗВО, спрямованої на підвищення ефективності підготовки вчителів інформатики: факультетів з підготовки вчителів інформатики в ЗВО України; підвищення фахового рівня та педагогічної майстерності вчителів інформатики в системі післядипломної педагогічної освіти. Результати дослідження (методичні матеріали, таблиці, зокрема й порівняльні, діаграми тощо) може бути використано науково-педагогічними працівниками ЗВО педагогічного профілю, науковцями, вчителями, здобувачами вищої освіти, докторантами, аспірантами, магістрантами для розкриття сутності та змісту підготовки вчителів інформатики за кордоном (на прикладі Польщі), розроблення освітніх програм, модернізації змісту навчальних планів, навчальних курсів, навчально-дидактичних комплексів, апробації інноваційних форм, методів, засобів і технологій підготовки вчителів інформатики.

6. Апробація результатів дослідження

Результати дослідження впроваджено в освітній процес таких закладів освіти України і Польщі: Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach, Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпровської обласної ради, Гуманітарно-педагогічного фахового коледжу Мукачівського державного університету, Чортківського

гуманітарно-педагогічного фахового коледжу імені Олександра Барвінського», Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, Міжнародного гуманітарно-педагогічного інституту «Бейт-Хана», Рівненського державного гуманітарного університету.

Основні положення та результати дослідження обговорювалися, зокрема отримали позитивні відгуки на 5 міжнародних науково-практичних онлайн-конференціях, 6 міжнародних науково-практичних конференціях, 3 міжнародних наукових конференціях; 1 всеукраїнській науково-практичній онлайн-конференції, 2 всеукраїнських педагогічних читаннях, 5 всеукраїнських науково-практичних конференціях; 1 всеукраїнській науково-методичній конференції; 2 всеукраїнських інтерактивних науково-практичних конференціях (регіональних науково-практичних конференціях); 2 регіональних форумах та 1 обласній науково-практичній конференції:

- *International Scientific Internet-Conference*: «Organization and management in the services sphere» (Berdyansk – Kyiv – Opole – Slovyansk, 2020); «Information and innovation technologies in the XXI century» (Katowice, 2020), «Nowoczesne technologie innowacyjne i informacyjne w rozwoju społeczeństwa» (Katowicach, 2019);
- *міжнародних науково-методичних конференціях*: «Забезпечення наступності змісту в системі ступеневої вищої та післядипломної освіти» (Рівне, 2013);
- *міжнародних науково-практичних конференціях*: «Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації» (Київ, 2015); «Інформаційні технології в економіці, менеджменті та бізнесі. Проблеми науки, практики та освіти» (Київ, 2017); «Розвиток управлінської компетентності керівника як важливого ресурсу забезпечення якості роботи закладу освіти» (Рівне, 2018); «Архітектура, освіта і наука в Україні і світі: досвід і перспективи розвитку» (Рівне, 2019); «Смарт-технології як чинник інноваційного розвитку» (Рівне, 2020);
- *міжнародних науково-практичних онлайн-конференціях*: «Україна – Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат» (Київ, 2020); «Забезпечення якості вищої освіти у країнах Європейського Союзу» за підсумками реалізації модуля «Якість вищої освіти та експертний супровід її забезпечення: рух України до Європейського Союзу» програми «Еразмус +: Жан Моне» (Київ, 2020);
- *міжнародних наукових конференціях*: «Аналіз професійно важливих якостей та професійних компетентностей учителя інформатики» (Дніпро, 2019); «Сучасні проблеми математичного моделювання, обчислювальних методів та інформаційних технологій» (Рівне, 2018); «Теорія та практика сучасної науки та освіти» (Дніпро, 2019);
- *всеукраїнських науково-практичних онлайн-конференціях*: «Педагогічна спадщина Софії Русової та сучасні проблеми реформування національної освіти в Україні» (Умань, 2021);
- *всеукраїнських педагогічних читаннях*: «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: методична спадщина педагога в контексті ідей Нової української школи» (Рівне, 2018, 2019);
- *всеукраїнських науково-практичних конференціях*: «Застосування нових інформаційних технологій навчання при підготовці майбутніх педагогів-вчителів інформатики у початкових класах» (Луцьк, 2006); «Нове педагогічне мислення в контексті сучасного європейського освітньо-інформаційного простору» (Рівне, 2014); «Управління оздоровчо-виховним процесом у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі» (Київ – Рівне – Кузнецовськ, 2015); «Післядипломна педагогічна освіта: особливості професійно-особистісного розвитку педагогів в умовах освітньої реформи» (Ужгород, 2018); «Філософсько-світоглядні засади трансформації освіти: простір соціальної взаємодії» (Рівне, 2018);
- *всеукраїнських науково-методичних конференціях*: «Науково-методичні засади професійного розвитку фахівця у системі неперервної освіти» (Запоріжжя, 2016);
- *всеукраїнських інтерактивних науково-практичних конференціях*: «Науково-прикладні основи створення та використання електронних засобів у навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу» (Рівне, 2016, 2017);
- *регіональних науково-практичних конференціях*: «Реформування сучасної освіти: діалог із Василем Сухомлинським» (Рівне, 2018);
- *регіональних форумах*: III Регіональний інтернет-форум «Духовно-моральний розвиток особистості в умовах сучасної соціокультурної реальності» (Рівне, 2018); «Перспективи розвитку природничо-математичної та інженерної освіти на прикладі Запорізької області» (Запоріжжя, 2021)

– *обласних науково-практичних конференцій*: «Розвиток шкільництва та організація навчального процесу в початкових школах України і розвинутих державах Європи (кінець ХІХ – середина ХХ століття)» (Тернопіль, 2007).

7. Публікації результатів дослідження. Результати дослідження висвітлено у 41 публікації (із них 27 – одноосібні). 24 публікації відображають основні результати дослідження (із них – 3 у наукових періодичних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection, 17 статей – у фахових наукових виданнях України, 2 статті – у наукових періодичних виданнях інших держав (Польща), 2 розділи у колективних монографіях); у 17 публікаціях додатково представлено результати дисертації (із них 3 – розділи у зарубіжних колективних монографіях, 1 – посібник авторський, 1 – спецкурс авторський, 12 – статті в тематичних наукових журналах, збірниках, матеріалах тез, доповідей та інші матеріали наукових конференцій).

8. Особистий внесок здобувача у спільних наукових публікаціях, що були представлені зі співавторами та зараховані з теми докторської дисертації. Дисертаційна робота О. П. Юзик є самостійною виконаною та завершеною науковою працею, в яку вкладено авторський підхід щодо теоретичних та методичних засад підготовки вчителя інформатики у Польщі (друга половина ХХ – поч. ХХІ ст.). Усі наукові положення, що виносяться на захист, сформульовані автором особисто.

Особистий внесок здобувача у наявних спільних публікаціях такий: у [1] автору належить ідея та визначення методології статті, аналіз наукових праць організації дистанційного навчання на прикладі закладів вищої освіти Польщі; укладення авторської методики онлайн-опитування випускників ЗВО, які є вчителями у закладах загальної середньої освіти, та її апробація (0,2 друк. арк.); у [2] здобувачем доповнено характеристику терміна «інформаційна компетентність», а також представлено складники створення інтерактивного освітнього середовища, схарактеризовано електронні курси для учасників навчальних спільнот та батьків (0,15 друк. арк.); у [3] авторкою обгрунтовано важливість урахування педагогічних аспектів використання інтернет-сервісів у структурі навчання майбутніх учителів та представлено поєднання традиційних форм освіти з мережевими технологіями, проаналізовано розбудову на цій основі цілісної ефективної системи методичної підготовки сучасного вчителя (0,15 друк. арк.); у [5] дисертанткою визначено мету, завдання статті та здійснено ґрунтовний аналіз стандарту професійної підготовки з інформатики за № 45 (ступінь бакалавра і магістра у ЗВО Польщі), проаналізовано наступність на здобуття ступеня магістра вчителя інформатики та інформаційних технологій у системі вищої освіти Польщі (0,5 друк. арк.); у [9] здобувачкою окреслено методологію дослідження, обгрунтовано проблему забезпечення якості вищої освіти у Польщі на законодавчому рівні (повноваження Польської Акредитаційної комісії), представлено критерії оцінювання програм, підрозділів, напрямів навчання у закладах вищої освіти Польщі (0,3 друк. арк.); у [10] здійснено аналіз переваг вищої освіти Польщі, зокрема у частині кооперації вищої освіти Євросоюзу під егідою ЄС та Ради Європи, а також надано пропозиції щодо вдосконалення професійної підготовки фахівців з інформатики в Україні (0,5 друк. арк.); у [17] авторкою не лише проаналізовано особливості професійної підготовки студентів – майбутніх учителів інформатики в початкових класах в закладах загальної середньої освіти України, а й описано роботу викладача закладу фахової передвищої освіти з методики вивчення навчального матеріалу у 2 класі закладу загальної середньої освіти з інформатики (0,8 друк. арк.); у [21] виокремлено інноваційні методи навчання, які застосовують у процесі професійної підготовки вчителів, зокрема й інформатики, викладачів закладів вищої освіти у Польщі; представлено висновки у вигляді порівняльного аспекту щодо застосування методів навчання у Польщі та в Україні (0,4 друк. арк.); у [22] здобувачкою обгрунтовано стратегії критичного мислення, що використовуються вчителями-практиками у польських школах (0,3 друк. арк.); у [23] визначено ідею та завдання дослідження, розроблено авторську таблицю навчальних планів Університету імені Адама Міцкевича у Познані (Польща) (бакалавр), Університету у м. Лодзь (Польща) (бакалавр), представлено порівняльну характеристику означених навчальних планів із планами Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (Україна) та Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Україна), де готують фахівців у галузі інформатики (0,6 друк. арк.); у [25] автором визначено ключові компетентності вчителів початкових класів та вихователів закладів дошкільної освіти на прикладі Польщі (0,4 друк. арк.); у [24] схарактеризовано провідну ідею дослідження, представлено структуру інформатичної компетентності та формування інформатично-математичної компетентності у процесі підготовки вчителів інформатики (0,7 друк. арк.); у [26] проаналізовано упровадження відеохостингів у ході проведення інтегрованих уроків природничо-математичного циклу, застосування означених відеохостингів у системі післядипломної освіти в Україні (0,4 друк. арк.); у [27] визначено та

обґрунтовано роль інформаційної культури, представлено висновки означеного дослідження (0,3 друк. арк.); у [30] окреслено важливість розроблення та впровадження спецкурсів із прикладного програмного забезпечення для слухачів курсів підвищення кваліфікації, які проводяться на базі інститутів післядипломної педагогічної освіти (0,6 друк. арк.).

9. Список публікацій здобувача

Публікації, які відображають основні наукові результати дисертації:

Наукові публікації з теми дисертації в наукових періодичних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection

1. Yuzyk O., Yuzyk, M., Bilanych, L., Honcharuk, V., Bilanych, H., & Fabian, M. (2022). Distance Learning in Higher Education Institutions in Conditions of Quarantine and Military Conflicts. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security* (Vol. 22), 4, 741–749. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.4.87>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/fullrecord/WOS:000800673100037>.

2. Plakhotniuk, G., Liubchenko, I., Prokhorchuk, O., Yuzyk, O., Turchak, A., & Markova, O. (2021). Formation of Future Specialists' Information Competence. *Revista Romaneas capentru Educatie Multidimensionala*, 13 (2), 57–77. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/410>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000730484900004>

3. Mishchenko, O., Smyrnova, T., Tkachenko, T., Potamoshnieva, O., Yuzyk, O., & Berezhnyi, Yu. (2021). Conditions For Activating The Cognitive Independence Of Higher Education Seekers. *International Journal of Computer Science and Network Security* (Vol. 21), 10, 245–250. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2021.21.10.34>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000719577300034>

Статті у фахових наукових виданнях України

4. Юзик, О. П. (2021). Медіаосвіта при підготовці майбутніх учителів інформатики у Польщі: з історії становлення та впровадження. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*, 213 (169), 165–170. DOI: 10.5281/zenodo.5077989. URL: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/21-13-169-28/>.

5. Юзик, О. П., & Пелех, Ю. В. (2021). Аналіз стандартів професійної підготовки вчителя інформатики у Польщі (кінець XX – початок XXI ст.). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 3 (107), 519–529.

URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/32021-%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BB.pdf>.

6. Юзик, О. П. (2020). Професійне підвищення кваліфікації вчителів інформатики в Україні та Республіці Польщі. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 30 (4), 293–299. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/30_2020/part_4/46.pdf.

7. Юзик, О. П. (2020). Організаційно-педагогічні умови підготовки вчителів інформатики в Україні та Республіці Польщі. *Інноваційна педагогіка*, 22 (3), 150–154. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_3/34.pdf.

8. Юзик, О. П. (2020). Мотивація вибору професії як важливий чинник розвитку та становлення вчителя інформатики. *Нова педагогічна думка*, 1 (101), 102–106. URL: <http://npd.roippo.org.ua/index.php/NPD/issue/view/3/5>.

9. Yuzyk, O., Mazaikina, I., Bilanych, H., & Yuzyk, M. (2019). Quality of higher education in Ukraine and Poland: comparative aspects. *Comparative professional pedagogy. Порівняльна професійна педагогіка*, 9 (1), 66–75. DOI: 10.2478/grp-2019-0008. URL: <https://www.khnu.km.ua/root/files/02/20191/10.pdf>.

10. Pelech, Ju., & Juzyk, O. (2018). Cechy przygotowania zawodowego nauczycieli informatyki w Polsce. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*, 1, 248–254. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nymdup_2018_1_48.

11. Юзик, О. П. (2016). Особливості використання мультимедійних засобів у процесі підготовки молодших спеціалістів до роботи в системі інклюзивної освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 21 (1), 216–221. URL: http://ped.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/21_2016_ch_1.pdf.

12. Юзик, О. П. (2015). Упровадження спецкурсів з елементами ІКТ у систему підвищення кваліфікації педагогічних працівників як основа нового мислення сучасного вчителя. *Нова педагогічна думка*, 1 (81), 20–22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2015_1_6
13. Юзик, О. П. (2013). Формування інформаційної компетентності в змісті підготовки сучасного вчителя. *Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво*, 11, 168–172.
14. Юзик, О. П. (2011). Особливості проведення екскурсії з метою духовно-професійного становлення молоді. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*, 5, 123–128.
15. Юзик, О. П. (2011). Підготовка студентів до проведення уроків інформатики у початкових класах. *Початкова школа*, 3, 41–43.
16. Юзик, О. П. (2010). Технологія створення власних web-сторінок учнями початкових класів в урочній та позаурочній діяльності. *Початкова школа*, 7, 19–22.
17. Юзик, О. П., & Маслюк, У. (2009). Уроки інформатики в процесі вивчення навчального матеріалу у 2 класі. *Початкова школа*, 4, 24–27.
18. Юзик, О. П. (2008). Практичне застосування навчальних програм при інтегрованих уроках у початкових класах. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Педагогіка та психологія*, 424, 181–187.
19. Юзик, О. П. (2008). Використання навчальних презентацій для розумового розвитку учнів початкових класів. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*, 4, 92–97.
20. Юзик, О. П. (2006). Комп'ютерні віруси та боротьба з ними. *Комп'ютер у школі та сім'ї*, 6, 8–12.

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав

21. Yuzyk, O. P., Vysochan, L. M., & Grytsyk, N. V. (2019). Innovative teaching methods in higher education institutions of Poland and Ukraine. *Zeszyty naukowe Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, 11, 45–50. URL: <http://www.wydawnictwo.wst.pl/uploads/files/751416e17a4c2b4bba20d42c4806ff31.pdf>
22. Yuzyk, O. P., Cherniy, A. L., Bobrovytska, S. F., & Yuzyk, M. A. (2021). Strategies of critical thinking in the new Ukrainian school and in schools on Poland. *Zeszyty naukowe Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach*, 13, 105–116. DOI: 10.54264/0010. URL: http://www.wydawnictwo.wst.pl/uploads/files/10_Yuzyk_Cherniy_Bobrovytska_Yuzyk.pdf

Монографії (розділи у колективних монографіях)

23. Yuzyk, O. P., & Yuzyk, M. A. (2019). Peculiarities of continuing education of teacher of informatics in Ukraine and Poland. A. Ostenda, & I. Ostopolets (Ed.). *Contemporary innovative and information technologies of social development: educational and legal aspects* (pp. 444–451). Katowice: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach. <http://www.wydawnictwo.wst.pl/uploads/files/d407931782bb53185e4cc78fcd6653e7.pdf>
24. Yuzyk, O. P., & Pletenytska, L. S. (2020). Informatics and mathematics competence as a problem of pedagogical research. A. Ostenda, & O. Nestorenko (Ed.). *Innovative and information technologies in educational processes* (pp. 251–256). Katowice: Publishing House of University of Technology. <http://www.wydawnictwo.wst.pl/uploads/files/60079adc171c4a4828421ab4cb3b1a5a.pdf>.

Праці, що додатково відображають результати дисертації

Монографії (розділи у колективних монографіях)

25. Yuzyk, M. A., Yuzyk, O. P., & Zdanevych L. (2020). Organization of controlling higher education institutions for quality formation of professional competences in future teachers and preschool teachers in the European countries. T. Nestorenko, & T. Pokusa (Ed.). *Organization and management in the services' sphere on selected examples* (pp. 249–258). Opole: The Academy of Management and Administration in Opole. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/27546.pdf>
26. Yuzyk, O., Honcharuk, V., & Makarevych, I. (2020). Method of application of YouTube in conducting integrated lessons of natural and mathematical cycle of basic secondary education in the New Ukrainian school. M. Wierzbik-Strońska, & G. Buchkivska (Ed.). *Contemporary technologies in the educational process* (pp. 36–41). Katowice: Publishing House of Katowice School of Technology. URL: <http://www.wydawnictwo.wst.pl/uploads/files/83e9d88fa92c2215d9d7a9e1c031c547.pdf>
27. Біланич, Г. П., Біланич, Л. В., & Юзик, О. П. (2021). Українська культура: виклики та перспективи розвитку. Є. Романенко, & І. Жукова. *Сучасні аспекти науки* (с. 93–105) (Т. 6).

Посібники, спецкурси

28. Юзик, О. П. (2018). Система освіти для дорослих за кордоном: спецкурс. *Науково-методичні основи застосування технологій навчання в системі відкритої післядипломної освіти: методичний посібник* (с. 102–122). Київ: Видавництво імені Олени Теліги.

29. Юзик, О. П. (2016). *Система освіти для дорослих за рубежом: спецкурс*. Рівне: РОІППО.

Статті в тематичних наукових журналах і збірниках, тези, доповіді та матеріали наукових конференцій

30. Yuzyk, O. P., & Bilanych, H. P. (2017). Application of the special course from methodology of the use of application software in the process of study of musical art in the system of then-diploma pedagogical education as a way to the professional increase of modern teacher. *Молодий вчений*, 11, 478–483.

31. Юзик, О. П. (2021). З історії створення блогів у Польщі на поч. ХХІ ст. (опрацювання праць Я. Мігдалка та Б. Кенджерскей). *Гуманітарно-педагогічна освіта: здобутки, проблеми, перспективи*, матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю). Дніпро.

32. Юзик, О. П. (2021). Дидактика у поглядах Софії Русової та науковців республіки Польщі: ретроспективний аналіз праць. *Педагогічна спадщина Софії Русової та сучасні проблеми реформування національної освіти в Україні (з нагоди 165-ї річниці від дня народження видатної просвітительки)*, матеріали V Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції. Умань.

33. Юзик, О. П. (2019). Аналіз професійно важливих якостей та професійних компетентностей учителя інформатики. *Теорія та практика сучасної науки та освіти*, матеріали Міжнародної наукової конференції. Дніпро.

34. Юзик, О. П. (2017). Застосування інформаційних технологій в польській системі підготовки майбутнього вчителя інформатики. *Інформаційні технології в економіці, менеджменті та бізнесі. Проблеми науки, практики та освіти*, матеріали ХХІІІ Міжнародної науково-практичної конференції. Київ.

35. Юзик, О. П. (2018). З історії методики викладання інформатики у Польщі (друга половина ХХ – поч. ХХІ ст.). *Сучасні проблеми математичного моделювання, обчислювальних методів та інформаційних технологій*, матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої пам'яті академіка І. Ляшка. Рівне.

36. Юзик, О. П. (2018). Вивчення ідей В. Сухомлинського в шкільництві та вищій школі Польщі. *Реформування сучасної освіти: діалог із Василем Сухомлинським*, матеріали Регіональної науково-практичної конференції. Рівне.

37. Юзик, О. П. (2016). Упровадження спецкурсів, лекцій із ІКТ-навчання зарубіжних країн у систему післядипломної освіти як чинник професійного зростання педагога (на прикладі Польщі). *Електронний збірник наукових праць Запорізької обласної академії післядипломної педагогічної освіти*, 3 (25).

38. Юзик, О. П. (2015). Роль інформаційно-комунікаційних технологій в системі післядипломної педагогічної освіти. *Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації*, матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ.

39. Юзик, О. П. (2013). Якісна освіта – одна із умов модернізації системи освіти в Україні в рамках Болонського процесу. *Забезпечення наступності змісту в системі ступеневої вищої та післядипломної освіти*, матеріали XI Міжнародної науково-методичної конференції. Рівне.

40. Юзик, О. П. (2008). Здоров'я людини як важливий чинник підготовки студентської молоді до сімейного життя. *Психолого-педагогічні основи підготовки студентської молоді до сімейного життя*, матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару. Київ.

41. Юзик, О. П. (2007). Розвиток шкільництва та організація навчального процесу в початкових школах України і розвинутих державах Європи (кінець ХІХ – середина ХХ століття). *Українська національна школа: стан та перспективи розвитку*. Збірник наукових праць, матеріали Обласної науково-практичної конференції, присвяченої 15-й річниці прийняття Концепції української національної школи. Тернопіль.

10. Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертаційна робота О. П. Юзик за своїм рівнем наукової новизни, систематизацією матеріалу, висновками та пропозиціями становить завершене та самостійно виконане наукове дослідження. Зміст дисертації відповідає спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Робота виконана в межах визначених теми, мети та завдань, а отримані наукові й прикладні результати теоретичних і методичних засад підготовки вчителя інформатики у Польщі (друга половина ХХ – поч. ХХІ ст.) є певним внеском у теорію та методику професійної освіти. Дисертаційне дослідження виконано на достатньо високому теоретичному рівні, відзначається чіткістю і логічною послідовністю викладеного матеріалу, а отже, сприяє вирішенню важливої наукової проблеми із загальної педагогіки та історії педагогіки.

Здобувачкою також дотримано усі вимоги академічної доброчесності.

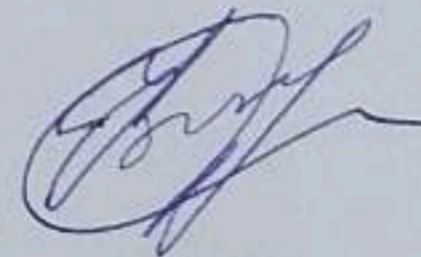
11. Зміст дисертації відповідає паспорту спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

12. Дисертація відповідає вимогам, що передбачені пунктами 7 – 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня» (від 17.11.2021 № 1197).

13. Рекомендація дисертації до захисту. На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій, в яких висвітлено основні результати наукового дослідження, а також урахувавши результати розширеного засідання кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій Рівненського державного гуманітарного університету (протокол від 24.06.2022 №7) встановлено, що дисертація Ольги Протасіївни Юзик є завершеною науковою працею, має важливе значення для галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка».

Дисертаційне дослідження Ольги Протасіївни Юзик на тему «Теоретичні та методичні засади підготовки вчителя інформатики у Польщі (друга половина ХХ – поч. ХХІ ст.)» рекомендувати для подання до розгляду та захисту у спеціалізовану вчену раду зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

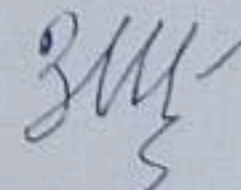
Рецензент, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри інформаційно-комунікаційних
технологій та методики
викладання інформатики РДГУ

 І.С.Войтович;

Рецензент, доктор педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри природничих наук
з методикою навчання РДГУ

 Н.Б.Грицай;

Рецензент, доктор педагогічних наук,
професор, професор кафедри педагогіки,
початкової, інклюзивної та вищої освіти РДГУ

 З.М.Шевців

